

Статті

УДК 332.1:33.012.7-045.52-026.15.338.14(477)"20"
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2025.05.1063>

КРЕАТИВНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ

Степан ДАВИМУКА

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4840-2100>

доктор економічних наук, професор,
провідний науковий співробітник,

ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України»,
відділ регіональної фінансової політики,
вул. Козельницька, 4, 79026, Львів, Україна,
e-mail: davymuka.s@gmail.com

На сьогодні, коли на державному рівні продовжено курс децентралізації та оновлено стратегічне бачення регіонального розвитку до 2027 року, регіони, міста та громади залучаються до вибору й обґрунтування пріоритетів відновлення та подальшої розбудови своїх територій, в тому числі з урахуванням культурно-орієнтованого підходу. У цьому контексті, з урахуванням чинників втрати значної частини матеріальних та людських ресурсів, погіршення умов життєдіяльності на прифронтових територіях України, постає необхідність актуалізації питань щодо особливостей розбудови регіональних екосистем з урахуванням наявних культурних цінностей, оцінки культурного капіталу, інтелектуальних ресурсів і талантів задля формування та реалізації адаптивних стратегій розвитку.

Метою статті є визначення поточного стану формування креативного сектору економіки та креативних екосистем на регіональному рівні в умовах нестабільності.

Методи дослідження ґрунтуються на наукових принципах теорій економічного розвитку, регіоналістики та креативної економіки, що дало змогу визначити й обґрунтувати особливості функціонування креативних індустрій на регіональному рівні в Україні. Застосовано системний підхід, методи комплексного аналізу, аналізу та синтезу, порівняння, контент-аналіз наявної відкритої інформації з означених питань, SWOT — аналіз, узагальнення.

Ключові слова: креативна економіка, регіональна креативна екосистема, креативні хаби, стратегії регіонального розвитку.

Stepan DAVYMUKA

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4840-2100>

Doctor of Economics, Professor,

Leading Researcher of the Department
of regional financial policy

Of the Dolishnyi Institute of Regional Research
of NAS of Ukraine,

4, Kozelnytska Str., 79026, Lviv, Ukraine,

e-mail: davymuka.s@gmail.com

THE CREATIVE SECTOR OF THE ECONOMY AT THE REGIONAL LEVEL IN THE CONTEXT OF MILITARY CHALLENGES IN UKRAINE

Problem Statement. Today, as the state continues its decentralization efforts and updates its strategic vision for regional development through 2027, regions, cities, and communities are involved in selecting and justifying priorities for the restoration and further development of their territories, including a culturally-oriented approach. In this context, taking into account the loss of a significant part of material and human resources, and the deterioration of living conditions in the front-line territories of Ukraine, there is a need to update issues related to the specifics of developing regional ecosystems, taking into account existing cultural values, assessing cultural capital, intellectual resources, and talents in order to form and implement adaptive development strategies. *The purpose of the article* is to determine the current state of the formation of the creative sector of the economy and creative ecosystems at the regional level in conditions of instability, severe challenges, and dangers caused by military actions. *The research methods* are based on the scientific principles of economic development, regional studies, and creative economy theories, which made it possible to identify and substantiate the peculiarities of the functioning of creative industries at the regional level in Ukraine. A systematic approach, methods of comprehensive analysis, analysis and synthesis, comparison, content analysis of available open information on the issues, SWOT analysis, and generalization were applied. *Research results:* it has been established that today's global trends in the development of the creative economy include the growing role of creative hubs and industry associations, increased demand for adaptive and creative skills in the labor market, and increased opportunities for selling creative products through the constant use of online content as a result of the spread of digitalization. It has been substantiated that European practice and Ukrainian experience show that the most important mechanism for overcoming difficulties and obstacles is the formation of new formats of creative ecosystems at the regional level, which allows establishing links between their individual elements through interaction, in which innovative economic instruments are formed that contribute to the greatest satisfaction of the population's needs for creative products and services. A comprehensive review and assessment of available information allowed for a SWOT analysis of the development of creative economy ecosystems at the regional level and substantiated the possibilities of their further impact on the strategic development of regions.

Keywords: creative economy, regional creative ecosystem, creative hubs, regional development strategies.

Вступ. Креативні індустрії як основа відповідно-го сектору національної економіки та складова економіки знань (людська творчість, інтелектуальна власність, інтелектуальний капітал, інноваційність), і в роки військової агресії в Україні прагнуть не лише вистояти та зберегти потенціал розвитку, але й реалізувати можливість презентувати культурну різноманітність та унікальність територій. На нинішній час, коли на державному рівні продовжено курс децентралізації та оновлено стратегічне бачення регіонального розвитку до 2027 року, регіони, міста та громади залучаються до вибору й обґрунтування пріоритетів відновлення та подальшої розбудови своїх територій, в тому числі на основі культурно-орієнтованого підходу. У цьому контексті, з урахуванням чинників втрати значної частини матеріальних та людських ресурсів, погіршення умов життєдіяльності на прифронтових територіях України, постає необхідність актуалізації питань щодо особливостей формування регіональних екосистем, в тому числі із залученням наявних культурних цінностей, оцінки культурного капіталу, інтелектуальних ресурсів і талантів при розробці та реалізації адаптивних стратегій розвитку та розбудови місцевих креативних екосистем. Окрім того, такі події, як набуття Україною статусу країни-кандидата ЄС у червні 2023 року, прискорений розвиток цифровізації та доступ до інструментів штучного інтелекту, помітно впливають на усі сфери життя територій та громад, що потребує застосування різних інструментів реалізації політики для різних регіонів.

Як свідчать аналітичні дані та результати опитування, креативний бізнес, як і вся національна економіка під час військових дій, зазнав втрат та змін (зниження обсягів продажів, перехід на дистанційний формат, втрата ринків, скорочення робочих місць та ін.), але прагне бути одним із драйверів регіонального розвитку, зосереджуючи зусилля на створення цифрового формату нематеріальної культурної спадщини, відродження гастрономічної спадщини, крафтового виробництва, завоювання нових високих позицій на міжнародній арені в музиці, театру і мистецтві, що стверджують український дух, народні традиції та пропагують багату історичну культуру. Проте в умовах перманентно небезпечного середовища та нестачі інвестиційних ресурсів проблемними залишаються перспективи розвитку, що потре-

бує застосування нового інтеграційного механізму на основі екосистемного підходу.

В останній період питання розвитку креативної економіки та креативних індустрій знаходять зацікавленість у науковців, зокрема: виявлено ключові проблеми фіскальної політики, особливо в частині розподілу державної підтримки між її різними секторами [1]; визначено особливості впливу креативних хабів на розвиток місцевих громад в частині інтеграції сучасних технологій та креативних ідей [2]; охарактеризовано тренди розвитку креативних індустрій, які формуються під впливом процесу цифровізації [3], обґрунтовано роль креативних індустрій в розвитку регіонів післявоєнної України [4] та ін. Однак відсутність комплексної оцінки загального стану та динаміки розвитку креативних екосистем на регіональному рівні, особливо через неможливість проведення статистичних спостережень, не дає змоги здійснення системного аналізу, що потребує додаткових досліджень.

Метою статті є визначення поточного стану формування креативного сектору економіки та креативних екосистем на регіональному рівні в умовах нестабільності, жорстких викликів та небезпеки, обумовленими військовими діями; виявлення проблем та обґрунтування можливостей їхнього подальшого впливу на стратегічний розвиток регіонів.

Методи дослідження ґрунтуються на наукових принципах теорій економічного розвитку, регіоналістики та креативної економіки, що дало змогу визначити й обґрунтувати особливості функціонування креативних індустрій на регіональному рівні в Україні. Застосовано системний підхід, методи комплексного аналізу, аналізу та синтезу, порівняння, контент-аналіз наявної відкритої інформації з означених питань, SWOT — аналіз, узагальнення.

Основна частина. Як показують ретроспективні дослідження та обґрунтовані нами наукові висновки [5], взаємозв'язок між економікою, творчістю та культурою знаходить своє відображення в теоретичних конструкціях «креативних індустрій» та «креативної економіки», які на практиці протягом тривалого часу проявили себе як активний інструмент трансформації регіональних систем господарювання.

Сьогоднішні світові тренди розвитку креативної економіки включають зростання ролі тих же креативних хабів та галузевих об'єднань, підвищення по-

питу на адаптивні та творчі навички на ринку праці, а також збільшення можливостей для продажу такої ж креативної продукції завдяки постійному задіяню контенту онлайн внаслідок поширення процесу цифровізації. Аналіз відомих зарубіжних експертних видань свідчить, що наразі світовий ринок продукції креативних індустрій характеризується різкими коливаннями, обумовленими, перш за все, технологічними змінами, геополітичними чинниками та трансформацією бізнес-моделей, прискореним розвитком соціального та жіночого підприємництва, особливо в малому бізнесі. Так, за оцінками Goldman Sachs (одна з найбільших інвестиційних компаній у США та світі), до 2027 року вартість сектору креативної економіки буде складати 480 млрд. дол. [6]. Набувають поширення тренди, що поєднують нові технології (цифрові та, зокрема, технології штучного інтелекту) з традиційними формами мистецтва; популярними стають теми, що відображають емоції та переосмислення минулого. Особливо активною спостерігається діяльність стартапів, які створюють для творців та брендів інструменти монетизації, рекламуючи продукти та створюючи робочі місця. Загалом, співпраця з креативними підприємцями стає важливою складовою загальної маркетингової стратегії великих відомих компаній, а бренди, які підтримують розвиток креативної економіки, отримують додаткову конкурентну перевагу.

Україна також слідує зазначеним трендам, долаючи складнощі забезпечення традиційної діяльності й реалізуючи необхідність дотримання безпечних вимог: креативні індустрії впроваджують нові форми комунікацій, створюють цифровий контент, що вимагає нових управлінських рішень та моделей розвитку у напрямі формування результативних координаційних інструментів для культурних та креативних проєктів. В економічному контексті проявляється стабільна динаміка продажу виробів для рукоділля та дизайну, поступове зростання частки книг та видавничої продукції та зменшення ролі імпортованих цифрових товарів. Популярними визнано такі сфери як *геймдев* (гейм-девелопмент — процес розробки гри під певну ігрову платформу) — українські творці усе активніше завойовують світовий ринок, незважаючи на скорочення кількості працівників в найбільших геймдев-компаніях, хоча темп помітно сповільнився: за останні пів року кількість фахівців в Топ-25 компаніях знизилася на 250 чол. (3,5%);

дизайн та digital (цифровий дизайн — сфера, що охоплює створення візуального контенту для цифрових пристроїв та середовищ) — помітним стає вплив української естетичної національної традиції на формування світових трендів, а у 2025 році на вітчизняному ринку виявлено тренд пошуку дизайнерів ІТ-компаніями, стартапами, маркетинговими агентствами; *медіаконтент* — історії *made in Ukraine* (*Made in Ukraine* — ініціатива та бренд, який популяризує товари та послуги українського виробництва) викликають зацікавленість у міжнародного глядача (серед інших: бренд одягу *Chereshnivska*, взуття та сумок *Kachorovska*; унікальні речі в стилі *couture-to-wear FROLOV*; Ювелірний дім *SOVA*; *Marie Fresh Cosmetics*; компанія «*Farmak*» та багато інших історій. Особливості динаміки руху креативних індустрій визначають нові інноваційні продукти візуального мистецтва (живопис, графіка, мозаїка, муралізм, скульптура, фотографія, паблік-арт).

Таким чином, можна стверджувати про адаптацію внутрішнього як національного, так і регіональних ринків до нових викликів та поступове заміщення іноземної продукції національними аналогами, а креативні послуги залишаються одним із ключових напрямів експорту, демонструючи гнучкість в нових умовах. Передбачається, що подальша кон'юнктура креативних товарів та послуг буде залежати від економічної стабільності, наявності дієвих стратегій доступу до міжнародних ринків та інструментів підтримки сектора з боку держави [7].

Проте, агресивні дії ворога з кожним днем завдають чисельних втрат. Так, прямі збитки, завдані інфраструктурі сфер культури, релігії та туризму, складають 4 млрд. дол. (культурна сфера — 3 млрд.) Загалом від початку війни пошкоджено чи зруйновано щонайменше 3921 об'єкт культури, 399 релігійних споруд, 343 об'єкти спорту, 164 — туризму. Взагалі з початку широкомасштабного російського вторгнення сфера культури зазнала найбільших історичних втрат за всю історію незалежної України [8]. На жаль, конкретні цифри та оцінки втрат економіки по регіонах України на 2025 рік наразі не є загальнодоступними, оскільки вони постійно змінюються через триваючі військові дії та відповідні економічні наслідки. Відкритими є дослідження [9], що демонструють виявлені негативні наслідки ще в перші роки війни та пропонують обґрунтовані завдання щодо необхідності ак-

тивізації зусиль для залучення іноземних і внутрішніх інвестицій, формування сприятливого бізнес-клімату та структурної модернізації економіки з використанням міжнародних грантових програм, залучення європейських партнерств, відновлення інфраструктури та підтримки інноваційних ініціатив. Так, за оцінками ЮНЕСКО, для повного відновлення культурного сектору України до 2035 року знадобиться 10,5 млрд дол., що вимагає планувати відродження та оновлення на десятиліття вперед [10].

Окрім того, у Звіті [11] зазначається: станом на весну 2024 року кілька нових чинників вплинули на ускладнення креативного сектору економіки України: відтік мізків стає все більш відчутним чинником, впливаючи на ефективність і продуктивність праці; війна, що триває, виснажує ресурси, розумові та емоційні здібності українців; посилюється різниця в умовах життя та діяльності на прифронтових територіях і на решті території України. В той же час можна знайти численні приклади неймовірних практик стійкості та гнучкості в креативному секторі в різних регіонах України, що досягаються завдяки реалізації нової філософської концепції, в якій проголошується розуміння того, що процеси виживання і відновлення відбуваються одночасно, що дозволяє уникнути плутанини в стратегічному плануванні місцевих громад та відповідних креативних екосистем й ставити та вирішувати актуальні завдання. Звідси проголошується, що «культурно-чутливий підхід до місцевого розвитку має потенціал для формування нового майбутнього громад, які постраждали від війни або втратили свою ідентичність у процесі деколонізації» [11]. Тому застосування моделей інтегрованого розвитку, використовуючи можливості децентралізації, дають змогу створити новий креативний простір, де мешканці територій і окремих громад, реалізуючи свій творчий потенціал та інноваційні ідеї як рушійну силу змін, зможуть впливати на покращення якості життя та ефективну реалізацію місцевих ресурсів.

Щодо думки конкретних представників креативних індустрій, то при опитуванні вони зазначають: найбільш привабливими для їхньої роботи є офіс для колаборацій та брейнштормів — мозкових штурмів — (32%); віддалена робота — для глибокого занурення в задачі (48%); 68% опитаних фахівців готові змінювати роботу не заради статусу, а заради нових проєктів, де їхні ідеї будуть враховані; майже

половина респондентів (48%) хочуть працювати в команді, де буде простір для самореалізації; 65% опитаних креативників шукають компанії з цінностями, які збігаються з їхніми власними; в той же спостерігаються різні пріоритети при виборі роботи: фрилансери прагнуть свободи та різнопланових завдань, тоді як inhouse (робота, яка виконується безпосередньо в компанії, а не на аутсорсингу) шукають стабільності та ясності [12]. Загалом у культурній сфері України, як найбільшому сегменті креативного сектору економіки, ознак кризи не спостерігається, а навпаки — з кожним роком діяльність культурно-креативних організацій активізується, демонструючи нові форми та споживацькі моделі завдяки упровадженню оригінальних та результативних бізнес-процесів. Водночас рекомендується звернути увагу на сектори візуального, аудіовізуального мистецтва, недержавних організацій та ФОПів, які загалом гірше адаптувалися до умов війни та у випадку погіршення ситуації, частіше схильні припиняти діяльність у сфері культури, що вимагає реальної підтримки творців зазначених секторів [13]. Важливо відзначити, що представники креативного сектору економіки в усіх регіонах країни залучені у різноманітні процеси допомоги населенню, яке постраждало від війни через створення спеціальних проєктів, спрямованих на благодійну допомогу, психологічну підтримку, допомогу в адаптації до нових умов існування. Саме з цією метою протягом останніх років проводилась робота із створення культурних кластерів як інклюзивного простору для колективної та індивідуальної творчості.

Європейська практика та український досвід показують, що найважливішим механізмом в подоланні труднощів та перешкод є формування нових форматів креативних екосистем саме на регіональному рівні, що дає змогу встановити зв'язки між їх окремими елементами через взаємодію, в умовах якої формуються інноваційні економічні інструменти, що сприяють найбільшому задоволенню потреб населення в креативних продуктах та послугах. Загалом екосистемний підхід до формування креативної економіки має бути започаткований на таких базових принципах: (1) чітке розуміння потреб креативних компаній, що діють на території регіону (малих і середніх підприємств); (2) створення креативного простору, де обов'язковими представниками мають бути коворкінги, акселератори, креативні платформи на основі

відкритого цифрового простору, арт-студії, артрезиденції; креативні форуми та ін.; (3) питання креативної економіки мають бути складовими регіональної політики й узгодженими з культурною, інноваційною, освітньою, інформаційною, технологічною політикою та корелювати зі стратегічними пріоритетами регіонального розвитку; (4) дієва система стимулювання, податкова система, методологія статистики і т. і. повинні бути затверджені на державному рівні і мати інструменти їх застосування; (5) в центрі уваги — формування, відтворення та реалізація креативного капіталу, в основі якого людський капітал; таланти; бренди, креативне підприємництво; патенти ноу-хау; торгові марки, історична, культурна, художня спадщина та ін.; (6) наявність розгалуженої та розвинутої системи науково-освітніх центрів, центрів компетенцій, центрів мистецтва та культури, що готують фахівців сфери культури та формують креативних підприємців; (7) застосування відповідної методологічної бази та методичного інструментарію для комплексної оцінки діяльності креативних індустрій (структура, обсяги, експорт, імпорт, ціна, якість, технологічність, унікальність та ін.); (8) створення та функціонування цифрової екосистеми регіону з відповідною сучасною інфраструктурою та ін. Реалізація зазначених принципів загалом сприятиме зміні управлінської парадигми від моделі традиційної адміністративної підтримки до моделі культури, спрямованої на розбудову нових типів бізнес-процесів на основі ціннісних орієнтацій.

Дослідження показують, що процес цифровізації суттєво впливає на діяльність креативних індустрій, особливо в частині соціальної інтеграції, відповідальному споживанні та інвестиціях, гендерній рівності і збереженні матеріальної та нематеріальної культурної спадщини різних народів та спільнот, що здебільшого дає змогу адаптуватися до змін умов ринку, розширювати аудиторію та підвищувати ефективність діяльності креативних підприємств. Проте саме цифровізація територіальних громад і цифрова економіка залишаються слабкими місцями на регіональному рівні. Так, за результатами вимірювання цифровізації регіонів та громад України за I квартал 2025 року (уперше дані зібрані безпосередньо через платформу Дія. Цифрова громада), середній показник Індексу цифрової трансформації регіонів в Україні становить 30 балів зі 100 можливих. Серед лідерів — Дніпро-

петровська (43 бали), Львівська (43 бали) та Тернопільська області (42 бали). Найвищі результати регіони продемонстрували в напрямках цифровізації публічних послуг, цифрової інфраструктури та цифрових навичок. Щодо громад, середній Індекс цифрової трансформації — 16 балів зі 100 можливих, а найвищі результати у Криворізькій (62,97), Вінницькій (62,75), Тернопільській (60,35), Львівській (55,61) та Харківській (54,57) громадах. Зазначені громади досягли найкращих результатів у цифровізації публічних послуг і розвитку цифрових навичок, однак цифрова інфраструктура та економіка залишаються найслабшими напрямками [14].

Слід зазначити, що інституційні чинники є вкрай важливими для функціонування креативного сектору економіки, встановлюючи права та обов'язки їх учасників, механізми захисту інтелектуальної власності та ін. Так, ключові нормативно-правові акти були прийняті ще до війни у 2018—2021 роках, що на загал дало змогу ідентифікувати сфери його діяльності, учасників, визначитись з управлінською підпорядкованістю і, таким чином, розпочати серйозну роботу у напрямі стратегічного розвитку, особливо на регіональному рівні. Серед нормативних актів останнього періоду — ухвалення у березні 2024 року українським урядом Плану — стратегічного документу для відновлення, відбудови та модернізації України [15], де питанню культурних та креативних індустрій (ККІ) відведено місце у розділі «Людський капітал». Це один важливий документ — Стратегія розвитку культури до 2030 року, схвалена Кабміном у березні 2025 року (її ухвалення було однією з вимог проєкту Ukraine Facility). Так, *пріоритетами розвитку культури* на найближчі п'ять років мають стати: інтеграція культури та культурної спадщини у систему національної безпеки; забезпечення системності у використанні культури як м'якої сили для просвіти, поведінкових змін і зміцнення згуртованості суспільства; розвиток кадрового потенціалу та модернізація професійної підготовки в сфері культури; відновлення інфраструктури; реформування системи фінансування сфери культури; *розвиток креативних індустрій та інтеграція культури й культурної спадщини в економіку країни*; збереження та популяризація культурної спадщини та культурних цінностей; її ревіталізація та використання потенціалу для комплексного розви-

тку територій; розширення міжнародної присутності української культури та зміцнення її місця й голосу у світовому культурному просторі. Серед завдань уряду — *сприяти створенню комплексного бачення поточного стану та перспектив розвитку креативних індустрій в Україні, а також визначенню конкретних дій для їх подальшого стимулювання та підтримки*. Зокрема, показники Державного бюджету у 2025—2026 роках передбачають виконання завдань, спрямованих на: стимулювання митців до створення конкурентоспроможного національного культурного продукту, підтримку сучасних інноваційних культурних проєктів; промоцію українського культурного продукту, популяризацію його за кордоном, інтеграцію у світовий культурний простір, посилення культурного співробітництва та формування культури як сфери з високим експортним потенціалом [16]. Важлива роль відведена Українському культурному фонду (УКФ) як державному інвестору розвитку культури та креативних індустрій України, що здійснює підтримку різного рівня проєктів на конкурсних засадах. Зокрема, упродовж семи років своєї діяльності УКФ профінансував 2717 проєктів, а сума інвестованих коштів у них становить понад 1,6 млрд грн, кількість охопленої Фондом аудиторії — 53 млн осіб. Одним із пріоритетних завдань УКФ є збереження культурної спадщини в умовах війни [17].

Проте, залишається загальна проблема щодо ідентифікації та охорони інтелектуальної власності в Україні представниками креативних індустрій з метою її подальшої комерціалізації [18]. У цьому контексті посилюється роль *ІР офісу* (Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій), оскільки війна впливає на структурну модернізацію національної та регіональної економіки і створює нагальну потребу на українському ринку креативних індустрій у нових компетенціях та міжнародній співпраці. У цьому контексті важливим вбачається (серед інших заходів *ІР офісу*) надання практичних навчальних послуг щодо продажу на міжнародних маркетплейсах, захисту прав інтелектуальної власності тощо.

Сьогодні донори та міжнародні організації надають фінансування для підтримки креативних індустрій в Україні: програми ЄС House of Europe, EU4Culture пропонують гранти та стипендії, про-

грама USAID «Конкурентоспроможна економіка України» надає фінансову допомогу крафтовим виробникам, а програма EU4Business пропонує гранти МСП для секторів, серед яких є креативні індустрії. Загалом, в процесі становлення та розвитку екосистем креативної економіки в Україні як до війни, так і на даний час, особливо на регіональному рівні, *важлива роль належить підтримці та експертному супроводу з боку ЄС*. Зокрема, Програма «Креативна Європа» справедливо вважається потужним каталізатором важливих євроінтеграційних змін не лише у культурній, але й в регіональній політиці, а національне бюро «Креативна Європа» стало центром накопичення знань про культурну політику ЄС і комунікаційною платформою діалогу між представниками креативних індустрій, державою та європейськими партнерами. Так, зазначена Програма продовжує підтримку сектору культури та креативних індустрій України й у 2025 році, зокрема українські проєкти аудіовізуального спрямування мають можливість взяти повну участь у конкурсах підпрограми Медіа (загальний обсяг фінансування проєктів становить 81,5 млн євро), що спрямована на підтримку європейських кіно- та аудіовізуальних індустрій та на розвиток, розповсюдження і просування європейських творів, серед яких: європейська спільна розробка; розробка відеоігор та імерсивного контенту (створює у користувача відчуття занурення у віртуальний світ); телевізійний та онлайн контент; розвиток талантів та формування навичок; медіа 360° (комплексна маркетингова стратегія, яка використовує всі доступні канали комунікації для охоплення цільової аудиторії); інноваційні інструменти та бізнес-моделі. Загалом бюджет програми ЄС «Креативна Європа» відповідно до Річної Робочої Програми 2025 року становить 340 млн євро [19]. Великі сподівання покладаються на перспективи нової ініціативи Європейської Комісії «Культурний компас» (Cultural Compass) — інструменту, що має сприяти культурним організаціям країн-учасниць Програми «Креативна Європа» орієнтуватися у спільних європейських пріоритетах, зміцнити вплив культури на соціальні зміни, екологічну стійкість, цифрову трансформацію та зміцнення демократії. На особливу увагу заслуговує *Новий європейський Баугауз* — програма для відбудови України в партнерстві з українськими організаціями

(це екологічний, економічний і культурний проект, запущений Урсулою фон дер Ляєн у 2020 році, що зосереджує увагу на розвитку місцевих громад і реалізації Європейської зеленої угоди через просування гарних, сталих та інклюзивних місцевостей, продуктів і послуг). Так, Премія 2025 року буде присуджуватися в чотирьох постійних категоріях: відновлення зв'язку з природою; відновлення відчуття приналежності; пріоритизація місць і людей, які найбільше цього потребують; формування циркулярної промислової екосистеми й підтримка мислення з урахуванням життєвого циклу. Окрім того, важлива роль відводиться таким інструментам Європейського Союзу як Культурні маршрути Ради Європи, Європейські культурні столиці або Центр європейської спадщини. Зокрема, Європейська мережа міст Eurocities вже стала надійним партнером для українських громад у цьому питанні. Ще однією важливою подією в сфері креативних індустрій є запуск акселераційної програми від Future Perfect (передбачає *продукти та сервіси, що допоможуть вивчати англійську в зручному та доступному форматі*) та CASES (*соціальна мережа та EdTech-платформа для креативних індустрій*), що допоможе опанувати знання про міжнародний PR, маркетинг та штучний інтелект (ШІ) для бізнесу.

Серед важливих регіональних подій 2024—2025 років — реалізація швейцарсько-українського проекту UCORD у співпраці з Агенцією регіонального розвитку деяких областей (Тернопільської, Вінницької, Сумської, Хмельницької, Одеської) та за сприяння обласних військових адміністрацій, що передбачає проведення серії форумів «Креативна економіка VS культурна спадщина: як монетизувати культуру», присвячених темам розвитку культурної політики, багатостороннього діалогу та посилення соціальної згуртованості, що доповнює завдання проекту у актуалізації завдань державної регіональної політики, у тому числі через розвиток агенцій регіонального розвитку за стандартами ЄС [20]. Окрім того, *Український культурний фонд організує грантовий конкурс «Згуртованість через культуру»* (ініціатива впроваджується УКФ та фінансується Швейцарсько-українським проектом «Згуртованість та регіональний розвиток України», UCORD, що втілюється за підтримки Швейцарської агенції розвитку та співробітництва ком-

панією NIRAS Sweden AB). Пріоритет надається ініціативам, які порушують актуальні суспільні питання, залучають громади до співпраці та сприяють відкритим комунікаціям. Серед напрямів підтримки: *мистецтво як інструмент суспільного діалогу; громадські культурні простори як хаби інтеграції; культурні партнерства для стійких змін* (підтримка міжгалузевих партнерств між представниками креативних індустрій, місцевою владою, бізнесом, громадськими організаціями для створення спільних культурних продуктів, які мають соціальний вплив та сприяють соціальній згуртованості); *інклюзія, доступність та розширення аудиторії*: підтримка ініціатив, що забезпечують безбар'єрний доступ до культури та креативних індустрій, розширюють можливості для людей з інвалідністю, соціально вразливих груп та маломобільних осіб; *культурна спадщина як інструмент спільної ідентичності*: підтримка проектів, що дозволяють переусвідомити культурну спадщину як основу для діалогу між іншими соціальними групами.

Для прикладу, одним із пріоритетних напрямів розвитку культурного сектору на Хмельниччині стає підтримка *креативного підприємництва*, зокрема ініціатив, що поєднують локальну ідентичність з сучасними формами виробництва та комунікації. Вже сьогодні можна виокремити такі проекти: «Хатка» — майстерня авторської кераміки, натхненної ремісничими техніками Поділля; «Стріха» — крамниця свічок ручної роботи з використанням символіки та культурних кодів краю; «Ладом» — бренд сучасного одягу з елементами автентичної подільської вишивки та орнаменту. Найближчим часом за ініціативи Агенції регіонального розвитку Хмельницької області планується створити публічний каталог крафтових виробників, що стане інструментом для просування, партнерств і туристичного брендингу області [21].

Наприкінці 2024 року багаторічний партнер України Британська Рада вдруге запустила програму підтримки акторів екосистеми креативної економіки України, яка також зосереджується на підтримці *креативних хабів і галузевих об'єднань (асоціацій)*. Серед грантерів 2025 року — креативні хаби: «Острів» (Київ) — культурно-дослідницька платформа у сфері дизайну, що об'єднує технології, культуру й інновації; *Центр Карпатської культури (Косів)* — багатофункціональний хаб, що популяризує історико-

культурну спадщину Карпат і підтримує автентичні ремесла; *Some People* (Харків) — творча формація, що розвиває Центр нової культури з концертним майданчиком і коворкінгом; *креативна платформа «Млин»* (Запоріжжя) — мистецький простір, який підтримує локальну творчу спільноту; *Культура Медіальна / DCCC* (Дніпро) — організація, що розвиває сучасне мистецтво та підтримує місцевих діячів культури (надаватиме рекомендації для перетворення цих просторів на креативні хаби) [22].

Практика показує, що одним із механізмів стратегічного інвестування в реалізацію завдань культурної політики на регіональному рівні за умови розбудови та розвитку креативних мережевих екосистем та ефективного залучення культурної спроможності громад є *каскадне фінансування* (*cascade funding* — регрантування або надання субгрантів), що передбачає перерозподіл публічних коштів через посередників, що підтримують кінцевих вигодонабувачів (*beneficiary* — особа, яка отримає страхову виплату при настанні страхової події) за спрощеними процедурами. Таку модель вже активно застосовують в ЄС, зокрема в межах програм «Горизонт Європа» та «Креативна Європа», а також апробують в Україні, особливо з огляду на нестачу довгострокового фінансування й складний доступ до інвестиційних ресурсів. Як приклад — проєкт ReHERIT 2.0: *Спільна відповідальність за спільну спадщину на 2025-2027 рр.* за фінансової підтримки Європейського Союзу, складовими якого є освітня та мистецька програми щодо теми мультикультурної спадщини, створення цифрових колекцій історичних джерел, розроблення пілотних проєктів щодо управління мультикультурною спадщиною в Рівному, Меджибожі та Умані, створення експертної мережі для формування та розвитку компетенцій фахівців з питань спадщини й культурного менеджменту, а також програма субгрантів для підтримки креативних ініціатив у громадах, спрямованих на розвиток, які працюють над темою мультикультурного минулого. Головна ідея проєкту — конкретизувати та посилити бачення багатокультурної спадщини українських міст і містечок як спільного надбання, що посилює культурний розвиток, сприяє критичному мисленню і подоланню дискримінацій, стимулює місцевий соціально-економічний та креативний потенціал, зокрема через зростання туризму, залучення інвестицій та підтримку бізнесу у сфе-

рах культури [23]. Бюджет програми каскадного фінансування — 300000 євро, розмір субгранту — 10000—50000 євро [24]. Передбачається, що каскадне фінансування має значний потенціал як інструмент креативного секторів в Україні, зокрема в умовах обмеженого доступу до довгострокового фінансування, потреб у децентралізації культурної політики й посиленні локальної спроможності.

Загалом аналіз показує, що більшість міжнародних грантів сьогодні спрямовані на створення та розвиток *креативних хабів*, які інституційно можна вважати центрами сучасних креативних екосистем, що є важливими не лише для великих міст обласного значення, але й для невеликих міст і сіл — це місця гуртування, обміну ідеями та пошуку односторонців. В Україні вже маємо успішні приклади: зокрема *Бакота Хаб* (село Гораївка, Хмельницька область), де відбуваються артрезиденції, та мейкерспейс *Creative Rural Hub* (селище Верхній Вербіж, Івано-Франківська область), де відвідувачі можуть користуватися супер сучасним обладнанням для втілення своїх ідей [25]. Загалом продовжується тенденція формування нових форматів сучасних просторів з активною творчою спільнотою, яка прагне суттєво впливати на розвиток громади, враховуючи місцеві традиції та інтереси мешканців, що в кінцевому підсумку сприяє розвитку креативних індустрій у напрямі диверсифікації економіки міста/громади, підсилюючи її стійкість до внутрішніх та зовнішніх впливів; підвищенню міжнародного іміджу міста/громади для туристів та інвесторів та ін. Як підсумок, зазначене приведе до більш інклюзивної та динамічної атмосфери в громадах, що допоможе не тільки обласним чи районним центрам, а й невеликим містечкам зробити життя в них більш сучасним та комфортним, впоратись з негараздами війни у цей скрутний час.

Що стосується сільських місцевостей, то розвиток сектору креативної економіки *стимулює розвиток громад* у напрямі збереження культурної спадщини, популяризації місцевих ремесел, створенні робочих місць та об'єднанні громад, формуючи сприятливі умови для розвитку економіки та інвестування в локальну територію, надаючи новий формат життя сільським місцевостям та формуючи відчуття гордості у мешканців; а у регіонах, постраждалих від війни, креативні ініціативи спрямовуються на відбудову через сучасні форми архітектури, мис-

твства та дизайну. Отже, це ще й практичний інструмент для впровадження соціально-економічних змін, оскільки формує основу для інклюзивного, інноваційного та сталого розвитку. Серед ключових викликів для формування та розвитку креативних екосистем на рівні громад сьогодні: створення платформи для мережевої співпраці; цифровізація культурної спадщини для широкого доступу; залучення бізнесу до підтримки локальних культурних ініціатив; модернізація системи Центрів культурних послуг у громадах. Тому вкрай важливою та показовою для інших регіонів вбачається подія створення *Центру креативної економіки* на базі відділу економіки, інвестицій та регуляторної діяльності Барської міської ради завдяки проєкту ПРООН/SIDA «Посилене партнерство для сталого відновлення» та грантового проєкту «Швейна справа як складова соціально-економічного розвитку Барської ТГ», що впроваджується за підтримки представництва міжнародної організації з міграції в Україні в рамках проєкту «Протидія торгівлі людьми та надання допомоги вразливим групам населення в Україні» [26]. Помітною в деяких регіонах стає роль сфери освіти у становленні креативної економіки. Зокрема, у 2024—2025 навчальному році в Рівненському державному гуманітарному університеті активно реалізовувався міжнародний освітній проєкт Жана Моне «Динамічні креативні індустрії: Розкриття потенціалу економіки ЄС та виклики для України», що виконується в межах програми Європейського Союзу Erasmus+ і став важливим кроком у напрямі поглиблення інтеграції знань про ЄС у навчальний, науковий і громадський простір України [27].

У стратегічному контексті на найближчу перспективу державна регіональна політика робить ставку на розробку та прийняття відповідних стратегій, програм розвитку, створення системи правового регулювання сфери, реалізацію грантів, державно-приватне партнерство, активну міжнародну співпрацю, що загалом сприятимуть розвитку в тому числі й креативних індустрій. Так аналіз оновлених стратегій регіонів України до 2027 року показав, що основними напрямками діяльності за сферами культури та соціальної згуртованості обрано такі: розвиток музеїв як центрів збереження історичної та національної пам'яті; розширення економічних можливостей у сфері культури через розвиток нових креативних секторів та ринків; розвиток аматорського мистецтва; залучення ВПО

до культурного життя регіону; проєктна робота бібліотечних закладів; міжнародні та внутрішньодержавні гастролі обласних закладів культури; підтримка розвитку кіно та популяризація кіномистецтва; запровадження і реалізація політики безбар'єрності та ін. Та все ж можна визначити особливості: майже у всіх оновлених регіональних стратегіях як однієї з оперативних цілей пропонується «Збереження, поширення культурної спадщини та розвиток туризму» (приклади в табл. 1), зокрема: підвищення конкурентоспроможності культурно-мистецької та туристичної сфер конкретної області через реалізацію відповідних проєктів.

У цьому контексті аналіз показує, що в інституційному плані одна із провідних ролей у реалізації стратегій розвитку відводиться місцевим суб'єктам управління в сфері туризму та культури, які ставлять завдання реалізувати переваги від синергії креативних індустрій та туризму з метою диверсифікації місцевої економіки та досягнення сталого розвитку території, збереження нематеріальної культурної спадщини, упровадження нових форм співробітництва через реалізацію громадських ініціатив та формування креативних спільнот, підвищення статусу креативного підприємництва в малому бізнесі, зокрема для розробки туристичних продуктів, які сформують статус території з варіантами засобів обслуговування й послуг, зручностей для забезпечення різноманітних потреб туристів та сприятимуть диверсифікації туристичної діяльності. Практика показує, що на досягнення результатів зазначених завдань в регіонах України реально впливають різнопланові *регіональні музичні фестивалі*, які здобувають все більшу популярність завдяки яскраво вираженій локальній складовій, що сприймається як місцевим населенням так і гостями, які розглядають такі фестивалі як цікаві культурні події та туристично привабливі об'єкти.

Серед особливостей стратегування на регіональному рівні слід відмітити Комплексну міську цільову програму «Столична культура: 2025—2027 роки» [28]. Це одна з оперативних цілей Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року, в якій ставиться завдання забезпечення галузі культури та креативних індустрій сучасною інфраструктурою: оновлення наявних креативних об'єктів культури відповідно до вимог часу.

Таким чином, незважаючи на затяжні військові дії на території України, представники креативного

Таблиця 1

Стратегічні цілі щодо розвитку креативних індустрій в оновлених стратегіях деяких регіонів України до 2027 року

№	Стратегія	Стратегічна ціль	Оперативні цілі/завдання	Можливі сфери реалізації проєктів
1	Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року	Стратегічна ціль 3. Регіон сталого гуманітарного розвитку	Оперативна ціль 3.5. Збереження, поширення культурної спадщини та розвиток туризму 3.5.2. Розвиток креативних індустрій та стартапів у сфері культури.	Реалізація місцевих культурних ініціатив для розвитку креативних індустрій у регіоні; розвиток стартапів у культурному та креативному секторах.
2	Стратегія розвитку Волинської області на період до 2027 року	Стратегічна ціль 1. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки.	1.2. Нарощення туристично-креаційного, культурного потенціалу регіону 1.2.4. Збереження, відродження, популяризація культурної та історико-архітектурної спадщини регіону.	збереження та відродження історико-архітектурної спадщини регіону
3	Оновлена Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року	Стратегічна ціль 2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу	2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні 2.5.6. Сприяння розвитку віртуального мистецтва (онлайн-тури до театрів, музеїв, галерей, онлайн вистави, концерти тощо) 2.5.7. Здійснення заходів з охорони та збереження культурної спадщини	не ідентифіковано
4	Стратегія розвитку Закарпатської області на період до 2027 року	Стратегічна ціль 2. Підвищення конкурентоспроможності регіону	2.2. Підтримка унікальної економічної діяльності області 2.2.5. Креативні індустрії Закарпаття, у тому числі розвиток кіноіндустрії	Сприяння розвитку кіноіндустрії Сприяння розвитку креативних індустрій Закарпаття
5	Стратегія розвитку Харківської області на 2021—2027 роки (у новій редакції)	Стратегічна ціль 1. Забезпечення високої якості життя населення на всьому просторі регіону	Оперативна ціль 1.4. Забезпечення гармонійного фізичного та духовного розвитку всіх верств населення і реалізація молодіжної політики в умовах збройної агресії 1.4.9. Облаштування туристично-мистецького хабу креативних індустрій та його мережі у громадах, з інтеграцією в туристсько-комунікаційний простір регіону та впровадження інноваційних підходів до діджиталізації і промоції туристичних ресурсів.	не ідентифіковано

Продовження таблиці 1

№	Стратегія	Стратегічна ціль	Оперативні цілі/завдання	Можливі сфери реалізації проектів
6	Стратегія розвитку Житомирської області на період до 2027 року	Стратегічна ціль 2. Інтегрований розвиток територій з урахуванням інтересів майбутніх перспектив	2.5. Сприяння розвитку туризму, збереження і розвиток історико-культурної спадщини 2.5.4. Сприяння відновленню об'єктів культурної спадщини, представлення місцевих об'єктів культурної спадщини як місць тяжіння для споживачів туристичних послуг. 2.5.6. Розвиток креативних індустрій регіону, зокрема художніх промислів, дизайну, аудіо-візуального продукту. 2.5.7. Стимулювання до збільшення подієвого ресурсу області з метою промоції туристичного потенціалу області та креативних індустрій регіону	не ідентифіковано

Джерело: складено автором на основі аналізу змісту відповідних стратегій.

Таблиця 2

SWOT — аналіз розвитку екосистеми креативної економіки на регіональному рівні

Сильні сторони	Слабкі сторони
Високий рівень креативності української нації	Втрата і відтік людського капіталу, в тому числі креативних мізків, що позначається на компетентнісному та фаховому рівні діяльності креативного бізнесу
Культура залучена в процес відновлення та стратегічного розвитку регіонів на всіх рівнях	Низька культура інтелектуальної власності через відсутність зацікавленості креативних індустрій у правовій охороні результатів творчої праці
Наявність стратегічного завдання збереження регіональної ідентичності	Скорочення споживання креативних продуктів та послуг на внутрішньому ринку через виклики війни
Тісна співпраця між Міністерством культури та інформаційної політики України та Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури	Незавершена децентралізація регіонів, в тому числі мережа інституцій культури
Значний потенціал у поступовій розбудові інноваційної екосистеми регіонів на основі цифровізації	Значна частка сектору діяльності культурних та креативних індустрій (ККІ) залишається в тіні
Наявність сучасної філософії бізнесу через реалізацію принципу соціальної відповідальності в частині підтримки системних змін та впливу на події в Україні.	Недостатня кількість галузевих асоціацій, які відстоювали б інтереси сектору креативної економіки та ставали повноправними акторами креативної екосистеми на регіональному рівні
Набута практика культурних інституцій в частині взаємодії з бізнесом: визначення ключових показників ефективності, розуміння цінностей, раціональне використання ресурсів, фінансування та ін.	Відсутність стабільної секторальної статистики для проведення стратегічного та оперативного аналізу як основи для розробки відповідних стратегій та проектів їх реалізації

Продовження таблиці 2

Сильні сторони	Слабкі сторони
Широка міжнародна співпраця, а особливо з ЄС у напрямі становлення креативної економіки як рушії регіонального розвитку	Недостатня ефективність і доступність інструментів підтримки та фінансування
Можливості	Загрози
Подальше поширення методології екосистемного підходу до стратегічного планування	Триваючий негативний вплив війни на життя та економіку, інноваційний та креативний сектори України, що виснажує ресурси, розумові та емоційні здібності українців
Перспективи відновлення України та її регіонів, затверджені на міжнародному рівні	Нестабільність національного та міжнародного ринків, пов'язана з військовим станом, а також з економічними, соціальними, політичними кризами
Переосмислення засад майбутнього територій та шанс втілення новітніх культурних технологій	Нестача відповідних компетенцій на рівні місцевих адміністрацій та місцевих управлінь, зокрема у сфері культури, що впливає на якість формування стратегічних планів та політики їх реалізації, програм підтримки та інструментів для креативних індустрій, залучення інвестицій.
Динамічний процес цифровізації дозволяє вберегти колекції архівів, музеїв та бібліотек від знищення та надає можливість поширювати продукти креативних індустрій регіонів та окремих громад серед нових споживачів в Україні та за її межами	Штучний інтелект та нові технології створюють нові можливості для монетизації та підвищення експортної привабливості культури, проте потребують правового регулювання, зокрема у сфері авторського права та промислової власності
Активізація співпраці навколо об'єктів культурної спадщини та природних заповідників, зміцнення їхнього захисту та використання для сприяння економічному зростанню	Виникнення форс-мажорних обставин та непередбачуваних ситуацій, що реально на всій території України в умовах військової агресії
Застосування інтеграційного міжсекторального підходу до місцевого розвитку, що враховує вплив культурного розвитку на якість життя.	Зростаюча конкуренція між регіонами за інвестиції, молодь і кваліфіковані кадри
Поширення практики створення креативних стартапів	Відсутність інвестицій в нові технології та стартами

Джерело: розроблено автором.

сектору економіки регіонів як складової національної економіки активно намагаються працювати для суспільного блага, підтримки ВПО і військовослужбовців тощо. У складних обставинах невизначеності та небезпеки українські креативники прагнуть задіяти всі свої можливості, долаючи фінансові труднощі та посилюючи боротьбу за таланти, а в стратегічному плані — стати лідером на світовому ринку.

Комплексний огляд та оцінка доступної інформації дасть змогу провести SWOT — аналіз розвитку екосистеми креативної економіки на регіональному рівні в Україні (табл. 2).

Загалом можна підсумувати, що регіони України характеризуються строкатістю та локалізацією

культурно-ресурсного потенціалу, який до того ж використовується досить фрагментарно. З позитивного — успішні історії створення креативних хабів і процес монетизації культурних продуктів та послуг, проте досить повільно здійснюється його масштабування на інші громади, хоча й постійно відбуваються практичні заходи передачі технологій досягнення успіху в рамках міжнародних проектів. Громади мають бажання перетворюватись в креативні простори сучасних та традиційних дизайнів, інтер'єрів, архітектурних, ландшафтних та саунд-дизайнів (мистецтво і техніка створення, обробки та інтеграції звукових ефектів для різних медіапроектів). Культурна спадщина набуває нових форматів, зокрема через

створення оновлених просторів бібліотек, музеїв, ремесл та промислів, матеріальної та нематеріальної культурної спадщини. Фестивалі, культурні та креативні майстерні посилюють креативне підприємництво, яке має усі шанси стати рушійною силою набуття територіями іміджу регіону унікальних творчих ініціатив та інноваційних просторів.

Висновки. 1. Креативний сектор економіки України перебуває у процесі формування й трансформації, реалізуючи ключове завдання адаптації діяльності в умовах військової агресії, а можливості реалізації її потенціалу та цінності все більше впливають на вибір факторів та стратегічні напрями регіонального розвитку. 2. Завдяки зарубіжній підтримці і, перш за все, європейській, роль креативних індустрій стає все більш важливою для формування ідентичності країни та її регіонів, підтримки культурного розвитку, створення робочих місць, стимулювання інновацій та просування міжнародного обміну знаннями та ідеями. 3. Світовий тренд створення креативних хабів поширюється і в Україні, особливо в містах та деяких громадах, що сприяє економічній та культурній децентралізації та є дієвим інституційним механізмом збалансованого розвитку регіонів. 4. В умовах воєнних дій одним із ключових чинників формування екосистем креативної економіки в регіонах України є підтримка ЄС (освітні програми, тренінги, підтримка стартапів та ін.) через чисельні міжнародні проекти, спрямовані на пошук та розкриття ресурсів і реалізацію можливостей креативних індустрій для розвитку громад і регіонів, стимулювання місцевої економіки, залучення та утримання талантів. 5. Політика реалізації оновлених стратегій регіонального розвитку до 2027 року повинна бути спрямована на успішну інтеграцію в екосистему креативної економіки ЄС, що можливо за умови комплексного підходу, який включає розвиток людського капіталу, гармонізацію законодавчої бази та активну участь регіональних інституцій у створенні сприятливого бізнес-середовища, їх здатності залучати культурні інституції, міжнародних партнерів та творчих особистостей міст та громад до спільної дії.

Перспективи подальших досліджень. Необхідні подальші, більш глибокі дослідження для пошуку відповідей і рішень, які могли б допомогти розвитку окремих екосистем креативної економіки регіонів у напрямі реалізації потенціалу створення доданої вартості та робочих місць через культурне (мистецьке)

та/або креативне вираження в тому числі через творчість, навички і талант, що буде дієвим механізмом відбудови та відновлення територій.

1. Осадча О.О., Нєдєлько Д.В. Сприяння розвитку креативних індустрій в Україні: аналіз існуючих фіскальних механізмів підтримки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. Вип. 1 (16). С. 124 — 131.
2. Синиця В. Креативні хаби та кластери: нові центри економічного розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. URL: <https://doi.org/10.327-82/2524-0072/2024-70-6>
3. Шкодін І.В., Кондратенко Н.Д., Щукіна А.М. Креативна індустрія 4.0: тенденції та трансформації в епоху цифровізації. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2023. № 18. С. 22 — 30.
4. Поснова Т.В., Теліщук М.М. Відновлення розвитку креативної економіки в регіонах України. *Регіональна економіка*. 2023. № 1. С. 14 — 22.
5. Давимука С.А., Федулова Л.І. Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови: монографія. Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України. Львів, 2017. 528 с.
6. *The creator economy could approach half-a-trillion dollars by 2027*. URL: <https://www.goldmansachs.com/insights/articles/the-creator-economy-could-approach-half-a-trillion-dollars-by-2027> (дата звернення: 17.06. 2025).
7. UNCTADstat Data Centre. *International trade in creative services: estimates for individual economies (experimental)*. URL: https://unctadstat.unctad.org/datacentre/dataviewer/US.CreativeServ_Indiv_Tot (дата звернення: 17.06.2025).
8. *Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України станом на листопад 2024 року*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf (дата звернення: 18.06.2025).
9. Український центр культурних досліджень і Міністерство культури та інформаційної політики України. «Вплив війни на показники діяльності креативних індустрій у 2021—2022 роках». *Статистичний огляд*. URL: <https://uccs.org.ua/statystychnyj-ohliad-vplyv-vijny-na-pokaznyky-diialnosti-kreatyvnykh-industrij-u-2021-2022-rokakh> (дата звернення: 18.06.2025).
10. *Відновлення культурного сектору України потребує \$10,5 мільярда*. ЮНЕСКО. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3967119-vidnovlennakulturnogo-sektoru-ukraini-potrebue-105-milarda-unesko.html> (дата звернення: 17.06.2025).
11. *Культура та креативні індустрії в Україні: стійкість, відновлення, інтеграція з ЄС*. URL: <https://www.cultureinexternalrelations.eu/wp-content/uploads/2024/07/DGEAC-CRP-UA-Report-July-2024-UA.pdf> (дата звернення: 20.06.2025).

12. Дослідження стану креативної галузі очима працівників 2024: інсайти, виклики та тренди. URL: <https://remeslo.media/2024/10/04/pr-research-ukraine-2024/> (дата звернення: 20.06.2025).
13. Стратегії адаптації культури та креативних індустрій до умов війни. 4 хвиля. Аналітична записка за результатами дослідження. УКФ. URL: https://ucf.in.ua/storage/docs/11102024/_%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BF%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96%CC%88_4%202_3d0df363f22e8fd2ae14519114e78f32f34b62e6.pdf (дата звернення: 16.06.2025).
14. Цифрова громада. URL: <https://hromada.gov.ua/> (дата звернення: 17.06.2025).
15. Commission endorses Ukraine Plan, paving the way for regular payments under the Ukraine Facility. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/news/commission-endorses-ukraine-plan-paving-way-regular-payments-under-ukraine-facility-2024-04-15_en (дата звернення: 16.06.2025).
16. Показники державного бюджету на 2025—2026 роки. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%94%D0%91%D0%A3_2025_2026.pdf (дата звернення: 17.06.2025).
17. Віблій П., Япринцева Я., Рагуліна М. Інвестування в збереження культурної спадщини України в умовах війни: досвід музеїв Львова. *Галицький економічний вісник*. 2025. Том 93. № 2. С. 41—49. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.02
18. Стратегічний план розвитку Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» на 2024—2028 роки. URL: https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/Stratehichnyi_plan_rozvytku_UKRNOIVI_2024-2028-web.pdf (дата звернення: 21.06.2025).
19. Програма ЄС «Креативна Європа» буде підтримувати сектор культури та креативних індустрій України до 2025 року. URL: <https://open4business.com.ua/programa-yes-kreatyvna-yevropa-bude-pidtrymuvaty-sektor-kultury-ta-kreatyvnyh-industrij-ukrayiny-do-2025-roku/> (дата звернення: 21.06.2025).
20. «Креативна економіка VS культурна спадщина: як монетизувати культуру»: на Тернопільщині відбувся форум проєкту UCORD. URL: <https://decentralization.ua/news/18133> (дата звернення: 16.06.2025).
21. Співпраця між Хмельницькою областю та проєктом UCORD — нові можливості для розвитку культури регіону. URL: <https://ucord.in.ua/news-and-event/kultura-hmelnichchyny-3-0-spadshhyna-transformaciya-i-pereosmyslennya/> (дата звернення: 16.06.2025).
22. Гранти для розвитку креативної економіки. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/arts/creative-economy/%D1%81reative-economy-development-grants#:text=%D0%A3%202024/2025%20%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96%20> (дата звернення: 18.06.2025).
23. REHERIT 2.0: Спільна відповідальність за спільну спадщину. URL: <https://reherit.org.ua/reherit-2-0/> (дата звернення: 18.06.2025).
24. Каскадне фінансування для креативних індустрій. Аналітична розвідка 2025. URL: https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/RES-POL_Cascade_Funding_for_Creative_Industries_2025.pdf (дата звернення: 18.06.2025).
25. Як креативні хаби покращують життя та економіку в громаді. URL: <https://decentralization.ua/news/18899> (дата звернення: 17.06.2025).
26. У Барській громаді працює Центр креативної економіки, який допомагає розвивати малий бізнес. URL: <https://vinrada.gov.ua/u-barskij-gromadi-pracjue-centr-kreativnoi-ekonomiki-yakij-dopomaga-rozvivati-malij-biznes.htm> (дата звернення: 17.06.2025).
27. Динамічні креативні індустрії: Розкриття потенціалу економіки ЄС та виклики для України. URL: <https://sites.google.com/view/creativeind> (дата звернення: 20.06.2025).
28. Про затвердження Комплексної міської цільової програми «Столична культура: 2025—2027 роки». URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/1652-9618.pdf> (дата звернення: 20.06.2025).

REFERENCES

- Osadcha, O.O., & Nyedyel'ko, D.V. (2025). Promoting the development of creative industries in Ukraine: analysis of existing fiscal support mechanisms. *Digital economy and economic security*, 1 (16), 124—131 [in Ukrainian].
- Synytysa, V. (2024). Creative hubs and clusters: new centers of economic development in Ukraine. *Economy and society*, 70. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-6> [in Ukrainian].
- Shkodina, I.V., Kondratenko, N.D., & Shchukina, A.M. (2023). Creative industry 4.0: trends and transformations in the era of digitalization. *Bulletin of the V.N. Karazin KhNU. Series «International Relations. Economics. Regional Studies. Tourism»*, 18, 22—30 [in Ukrainian].
- Posnova, T.V., & Telishchuk, M.M. (2023). Restoration of the development of the creative economy in the regions of Ukraine. *Regional Economics*, 1, 14—22 [in Ukrainian].
- Davymuka, S.A., & Fedulova, L.I. (2017). *The creative sector of the economy: experience and directions of development: monograph*. State Institution «Institute of Regional Studies named after M.I. Dolishnyi NAS of Ukraine». Lviv [in Ukrainian].
- The creator economy could approach half-a-trillion dollars by 2027*. Retrieved from: <https://www.goldmansachs.com/insights/articles/the-creator-economy-could-approach-half-a-trillion-dollars-by-2027> (Last accessed: 17.06.2025).
- UNCTADstat Data Centre. *International trade in creative services: estimates for individual economies (experimen-*

- tal). Retrieved from: https://unctadstat.unctad.org/data-centre/dataviewer/US.CreativeServ_Indiv_Tot (Last accessed: 17.06.2025).
- Report on direct damage to infrastructure from destruction as a result of Russian military aggression against Ukraine as of November 2024*. Retrieved from: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf (Last accessed: 18.06.2025) [in Ukrainian].
- Ukrainian Center for Cultural Studies and the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. «The impact of the war on the indicators of the creative industries in 2021—2022»*. Statistical review. Retrieved from: <https://uccs.org.ua/statystychnyj-ohliad-pvlyv-vijny-na-pokaznyky-dialnosti-kreatyvnykh-industrij-u-2021-2022-rokakh> (Last accessed: 18.06.2025) [in Ukrainian].
- The restoration of the cultural sector of Ukraine requires \$10.5 billion*. UNESCO. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3967119-vidnovlenna-kulturnogo-sektoru-ukraini-potrebue-105-milarda-unesko.html> (Last accessed: 17.06.2025) [in Ukrainian].
- Culture and creative industries in Ukraine: resilience, restoration, integration with the EU*. Retrieved from: <https://www.cultureinexternalrelations.eu/wp-content/uploads/2024/07/DGEAC-CRP-UA-Report-July-2024-UA.pdf> (Last accessed: 20.06.2025) [in Ukrainian].
- Research on the state of the creative industry through the eyes of workers 2024: insights, challenges and trends*. Retrieved from: <https://remeslo.media/2024/10/04/pr-research-ukraine-2024/> (Last accessed: 20.06.2025) [in Ukrainian].
- Strategies for adapting culture and creative industries to war conditions*. Wave 4. Analytical note based on the results of the study. UKF. Retrieved from: https://ucf.in.ua/storage/docs/11102024/_%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BF%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96%CC%88_4%202_3d0df363f22e8fd2ae14519114e78f32f34b62e6.pdf (Last accessed: 16.06.2025) [in Ukrainian].
- Digital community*. Retrieved from: <https://hromada.gov.ua/> (Last accessed: 17.06.2025) [in Ukrainian].
- Commission endorses Ukraine Plan, paving the way for regular payments under the Ukraine Facility*. Retrieved from: https://enlargement.ec.europa.eu/news/commission-endorses-ukraine-plan-paving-way-regular-payments-under-ukraine-facility-2024-04-15_en (Last accessed: 16.06.2025) [in Ukrainian].
- State budget indicators for 2025—2026*. Retrieved from: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%94%D0%91%D0%A3_2025_2026.pdf (Last accessed: 17.06.2025) [in Ukrainian].
- Viblyy, P., Yaprntseva, Ya., & Rahulina, M. (2025). Investing in the preservation of Ukraine's cultural heritage in wartime: the experience of Lviv museums. *Galician Economic Bulletin*, 2 (93), 41—49. Retrieved from: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.02 [in Ukrainian].
- Strategic Development Plan of the State Organization «Ukrainian National Office of Intellectual Property and Innovations» for 2024—2028*. Retrieved from: https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/Stratehichnyyi_plan_rozvytku_UKRNOIVI_2024-2028-web.pdf (Last accessed: 21.06.2025) [in Ukrainian].
- The EU's Creative Europe Program will support the cultural and creative industries sector of Ukraine until 2025*. (Last accessed: 17.06.2025). Retrieved from: <https://open4business.com.ua/programa-yes-kreatyvna-yevropa-bude-pidtrymuvaty-sektor-kultury-ta-kreatyvnyh-industrij-ukrayiny-do-2025-roku/> (Last accessed: 21.06.2025) [in Ukrainian].
- «Creative Economy VS Cultural Heritage: How to Monetize Culture»: UCORD Project Forum Held in Ternopil Region*. Retrieved from: <https://decentralization.ua/news/18133> (Last accessed: 16.06.2025) [in Ukrainian].
- Cooperation between Khmelnytskyi Oblast and UCORD Project — New Opportunities for the Development of Culture in the Region*. Retrieved from: <https://ucord.in.ua/news-and-event/kultura-hmelnychchyny-3-0-spadshhy-na-transformacziya-i-pereosmyslennya/> (Last accessed: 16.06.2025) [in Ukrainian].
- Grants for the Development of the Creative Economy*. Retrieved from: <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/arts/creative-economy/%D1%81reative-economy-development-grants#:text=%D0%A3%202024/2025%20%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96%20> (Last accessed: 18.06.2025) [in Ukrainian].
- REHERIT 2.0: Shared Responsibility for a Shared Heritage*. Retrieved from: <https://reherit.org.ua/reherit-2-0/> (Last accessed: 18.06.2025) [in Ukrainian].
- Cascade Funding for Creative Industries. Analytical Intelligence 2025*. Retrieved from: https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/RES-POL_Cascade_Funding_for_Creative_Industries_2025.pdf (Last accessed: 18.06.2025) [in Ukrainian].
- How Creative Hubs Improve Community Life and Economy*. Retrieved from: <https://decentralization.ua/news/18899> (Last accessed: 17.06.2025) [in Ukrainian].
- The Bar community has a Center for Creative Economy that helps develop small businesses*. Retrieved from: <https://vinrada.gov.ua/u-barskij-gromadi-pracjue-centr-kreativnoi-ekonomiki-yakij-dopomagae-rozvivati-malij-biznes.htm> (Last accessed: 17.06.2025) [in Ukrainian].
- Dynamic Creative Industries: Unlocking the Potential of the EU Economy and Challenges for Ukraine*. Retrieved from: <https://sites.google.com/view/creativeind> (Last accessed: 20.06.2025) [in Ukrainian].
- On Approval of the Comprehensive City Target Program «Capital Culture: 2025-2027»*. Retrieved from: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/1652-9618.pdf> (Last accessed: 20.06.2025) [in Ukrainian].